

Sinh viên ĐHQGHN tốt nghiệp phải trở thành nhân lực toàn cầu

■ THÙY DƯƠNG (thực hiện)

PGS.TS Phạm Trọng Quát

Nước ta đang trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế, cùng với đó là sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ trong thời đại 4.0. Quá trình này mở ra nhiều cơ hội hợp tác và phát triển. Tuy nhiên, việc thiếu hụt nguồn nhân lực chất lượng cao, năng suất lao động thấp đang là thách thức. Thậm chí, sức ép giải quyết việc làm gia tăng, đòi hỏi sinh viên sau khi tốt nghiệp phải thực sự đáp ứng được nhu cầu cao của nhiều lĩnh vực và trở thành công dân toàn cầu.

Bản tin ĐHQGHN số tháng 9 đã gặp gỡ và lắng nghe PGS.TS Phạm Trọng Quát – nguyên Bí thư Đảng ủy, Phó giám đốc ĐHQGHN chia sẻ về vấn đề tiêu chí nguồn nhân lực trong công tác đào tạo sinh viên tại ĐHQGHN từ ngày đầu thành lập mô hình ĐHQG cho đến nay.

Kỉ niệm mà thầy nhớ nhất trong thời gian làm công tác quản lý?

Với thời gian 17 năm làm công tác quản lý trọn 3 nhiệm kỳ Giám đốc là: Nguyễn Văn Đạo, Đào Trọng Thi và Mai Trọng Nhuận. Quảng thời gian ấy đã để lại cho tôi nhiều kỷ niệm, điều mà tôi không thể quên là những ngày đầu ĐHQGHN mới thành lập. Đây là một mô hình hoàn toàn mới mang tên ĐHQG, xây dựng trên cơ sở ban đầu ghép 3 trường đại học cơ bản, chuyên ngành truyền thống (Trường ĐH Tổng hợp, Trường ĐH Sư phạm, Trường ĐH Ngoại ngữ). Thời gian đầu gặp nhiều khó khăn vì mô hình mới, có nhiều ý kiến trái chiều khác nhau, cơ sở vật chất thiếu thốn, nhưng khó khăn ấy cũng là động lực để ĐHQGHN chủ động sáng tạo, từng bước xây dựng ĐHQGHN theo chủ trương của Chính Phủ.

Lúc bấy giờ, ĐHQGHN đã tập trung trí tuệ của đội ngũ quản lý, các nhà khoa học tổ chức nhiều cuộc thảo luận về đại học đa ngành, mô hình tổ chức và các giải pháp thực hiện. Đảng ủy và Ban

giám đốc đã đưa chủ trương tự chủ xây dựng và phát triển lên ĐHQGHN đa ngành, đa lĩnh vực chất lượng cao. Phát triển dựa trên cơ sở những ngành đã có sẵn, tiếp thu những thành quả, kinh nghiệm ở các nước tiên tiến và nghiên cứu nhu cầu thị trường để mở mới các ngành đào tạo phù hợp. Sau đó xây dựng đơn vị mới là Khoa trực thuộc rồi từng bước tập trung đầu tư để thành lập thành trường. Đây là một chủ trương rất sáng tạo của ĐHQGHN trong thời kỳ đó. Chủ trương đó hoàn toàn đúng, cho đến nay có thể khẳng định ĐHQGHN đã thành công trong việc xây dựng mô hình đa ngành, đa lĩnh vực chất lượng cao, trình độ cao ở Việt Nam.

Một mốc thời gian đáng nhớ nữa là ngày 5 tháng 9 năm 1994, ngày Chính phủ ban hành quy chế về tổ chức và hoạt động của ĐHQGHN. Một cơ chế quản lý mới về giáo dục đại học đã ra đời, thể hiện quyết tâm cao của Đảng, Chính phủ về đổi mới giáo dục đại học. Đây là nguồn

sinh lực mới tạo thuận lợi cho ĐHQGHN xây dựng phát triển. Cơ chế này đã trao quyền tự chủ cao cho một đại học trong công tác đào tạo, nghiên cứu KHCN, xây dựng đội ngũ, tổ chức, tài chính, quan hệ quốc tế. Lần đầu tiên Giám đốc ĐHQGHN được làm việc và báo cáo trực tiếp với Thủ tướng chính phủ để giải quyết mọi vấn đề của ĐHQGHN, con dấu của ĐHQGHN mang hình quốc huy, ĐHQGHN là đơn vị tài chính cấp I. Chính nhờ quyền tự chủ cao, ĐHQGHN đã tiên phong thực hiện nhiều đổi mới trong công tác đào tạo đại học và sau đại học, nghiên cứu khoa học công nghệ, xây dựng tổ chức, đội ngũ cán bộ, từng bước xây dựng thành công mô hình ĐHQGHN là trung tâm đại học đa ngành, đa lĩnh vực tiên tiến.

Thầy đánh giá như thế nào về chặng đường phát triển đã qua?

Sau gần 25 năm xây dựng và phát triển, với một cơ sở giáo dục lớn thì đó là khoảng thời gian ngắn, song ĐHQGHN

đã đạt được những thành tích rất lớn và rất đáng tự hào. ĐHQGHN đã khẳng định được chủ trương của Đảng và Nhà nước về tập trung xây dựng hai đại học quốc gia thành những trung tâm đại học lớn hàng đầu Việt Nam, có tầm cỡ và vị thế trên thế giới là hoàn toàn đúng đắn. Những minh chứng cụ thể được thể hiện qua những thành tựu mang tính đột phá mà ĐHQGHN đã đạt được. Xuất phát từ 2 trường đại học cơ bản: Trường đại học Tổng hợp Hà Nội và Trường đại học Sư phạm Ngoại ngữ Hà Nội, chúng ta đã xây dựng thành công ĐHQGHN như ngày nay. ĐHQGHN đã thực sự là thành Trung tâm đào tạo, nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ đa ngành, đa lĩnh vực chất lượng cao, trình độ cao, là đầu tàu trong hệ thống giáo dục đại

học nước nhà. Đến nay, ĐHQGHN đã có 7 trường thành viên, 3 khoa trực thuộc và các đơn vị nghiên cứu, phục vụ khác.

Thực tế cơ chế tự chủ trong các hoạt động đã phát huy hiệu quả lớn. ĐHQGHN đã tiên phong đi đầu đổi mới trong đào tạo (ĐH, SĐH), mạnh dạn đổi mới chương trình, nội dung và phương thức đào tạo theo tín chỉ mà hiện nay các đại học tiên tiến trên thế giới đang thực hiện. Mở ngành mới phù hợp với xu thế thị trường. Mạnh dạn thí điểm chương trình đào tạo cử nhân tài năng, chất lượng cao. Từ thành công của chương trình đã được nhân rộng ra không chỉ trong ĐHQGHN mà trong toàn ngành.

ĐHQGHN đã xây dựng nhiều cơ chế,

chính sách mới, tạo môi trường làm việc để khuyến khích đội ngũ nhà khoa học, giảng viên phát huy năng lực nghiên cứu khoa học để đạt thành tích cao. ĐHQGHN luôn là một hợp trong các đơn vị có đội ngũ giáo sư, tiến sĩ, cán bộ khoa học đầu đàn mạnh hàng đầu cả nước. ĐHQGHN luôn là top đầu có được số lượng bài báo đăng trên các tạp chí khoa học quốc tế uy tín. Trong năm nay, trên các bảng xếp hạng quốc tế, ĐHQGHN đạt top 1000 đại học trên thế giới. ĐHQGHN cũng đã phát huy hiệu quả cơ chế phối hợp liên thông liên kết đối với các đơn vị thành viên và cho thấy sự gắn kết hữu cơ trong mô hình ĐHQG ngày càng tăng cường. Từ đó, phát huy sức mạnh tối đa của các đại học thành viên, tạo nên sức mạnh tổng hợp cho ra các sản phẩm chất

lượng cao đóng góp vào công cuộc phát triển và hội nhập của đất nước.

Nguyên là Bí thư Đảng ủy ĐHQGHN, thầy có thể cho biết Đảng bộ ĐHQGHN đã lãnh đạo, chỉ đạo để ĐHQGHN thực hiện xuất sắc những nhiệm vụ chính trị đặt ra trong giai đoạn mà giáo dục đại học nước nhà có sự chuyển biến mạnh mẽ của thời kì hội nhập quốc tế sâu rộng?

Đảng bộ ĐHQGHN luôn nắm vững các chủ trương, đường lối chính sách của Đảng, Nhà nước, bám sát vào yêu cầu thực tiễn phát triển ĐHQGHN trong từng giai đoạn đã đề ra các chủ trương, các kế hoạch dài hạn, ngắn hạn, các mục tiêu cụ thể, các giải pháp sáng tạo để lãnh đạo, chỉ đạo ĐHQGHN thực hiện xuất sắc những nhiệm vụ chính trị được giao.

Trong suốt chặng đường xây dựng và phát triển ĐHQGHN, Đảng bộ ĐHQGHN luôn khẳng định vai trò lãnh đạo, chỉ đạo dẫn dắt đơn vị để triển khai thành công các nghị quyết chủ trương của Đảng, Nhà nước áp dụng vào thực tế. Những thành tựu đạt được là minh chứng cho vai trò lãnh đạo của Đảng bộ ĐHQGHN. Có thể kể ra một vài kết quả nổi bật như sau:

Giai đoạn 5 năm đầu, Đảng ủy và Ban Giám đốc ĐHQGHN tập trung vào việc xây dựng mô hình ĐHQG với một chủ trương sáng tạo đúng đắn, trong đó đề ra phương châm từng bước xây dựng ĐHQGHN trở thành đại học đa ngành, đa lĩnh vực, xây dựng ngành mới trực thuộc như: công nghệ, kinh tế, luật, y dược, giáo dục... Từ các lĩnh vực được lựa chọn, ĐHQGHN tiếp tục đầu tư để tiếp tục phát triển từ cấp khoa lên thành các trường đại học thành viên. Các đơn vị phục vụ trong ĐHQGHN đã hỗ trợ hiệu quả trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và nghiên cứu khoa học.

Con người đóng vai trò trung tâm, quyết định thành công trong mọi hoạt động. Chính vì vậy, Đảng ủy và Ban Giám đốc ĐHQGHN đã chỉ đạo trực tiếp công tác cán bộ, xây dựng đội ngũ cán bộ toàn diện, có chất lượng để đảm đương những nhiệm vụ khó của một trung tâm đại học hàng đầu cả nước. Mạnh dạn đề ra tiêu chí cao, tập trung đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý, cán bộ giảng dạy, nhằm nhanh chóng góp phần nâng cao năng lực trình độ cho đội ngũ. Đến nay, ĐHQGHN có đội ngũ cán bộ trình độ cao đứng đầu trong các sở đào tạo và nghiên cứu khoa học cả nước.

Đảng bộ luôn chăm lo đến công tác chính trị tư tưởng ở ĐHQGHN, coi đây là một những công tác quan trọng hàng đầu. Nhờ làm tốt công tác chính trị tư tưởng đã tạo nên sự đoàn kết,

thống nhất cao trên những mục tiêu chung của ĐHQGHN, tạo nên sức mạnh tổng thể để thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị.

Đảng ủy luôn luôn quan tâm đến công tác lãnh đạo, chỉ đạo sát sao các cấp triển khai thực hiện hiệu quả các chủ trương, nhiệm vụ, kế hoạch mà ĐHQGHN đã đề ra, biến các chủ trương, kế hoạch chung thành các chương trình hành động cụ thể của từng đơn vị.

Đảng ủy và Ban Giám đốc ĐHQGHN luôn hướng tới những mục tiêu cao hơn, chất lượng cao, xác định chiến lược phát triển ĐHQGHN phải gắn với đổi mới theo hướng hội nhập quốc tế.

Công tác Đảng, chính trị tư tưởng ở ĐHQGHN - đầu tàu dẫn dắt nền giáo dục đại học nước nhà, có gì đặc thù so với các cơ sở đại học khác, thưa Thầy?

Đảng bộ coi công tác Đảng, chính trị tư tưởng là công tác quan trọng hàng đầu. Công tác Đảng, chính trị tư tưởng ở ĐHQGHN cũng như ở các cơ sở giáo dục đại học khác đều có những nội dung cơ bản giống nhau. Nhưng do mô hình, đặc điểm, tính chất của ĐHQGHN công tác này có những đặc thù khác. Đảng bộ ĐHQGHN là đảng bộ cấp trên cơ sở. Nên mô hình tổ chức, hoạt động của đảng trong ĐHQGHN được tổ chức theo mô hình: Đảng ủy ĐHQGHN là đảng ủy cấp trên cơ sở, ở mỗi trường thành viên, mỗi đơn vị trực thuộc đều có đảng bộ hoặc chi bộ cơ sở. Mô hình này cũng tạo điều kiện thuận lợi cho Đảng ủy ĐHQGHN thực hiện vai trò lãnh đạo, chỉ đạo thống nhất trong ĐHQGHN, đồng thời phát huy tính tự chủ, năng động của từng trường thành viên, đơn vị trực thuộc vì những mục tiêu chung.

Công tác Đảng, công tác chính trị tư tưởng được thực hiện thống nhất trong toàn ĐHQGHN, song cũng được phân công, phân cấp rõ và thực hiện theo

hai cấp. Đảng ủy ĐHQGHN thực hiện công việc lãnh đạo, chỉ đạo chung, còn triển khai thực hiện cụ thể ở các trường thành viên, các đơn vị trực thuộc.

Đảng ủy ĐHQGHN luôn nhận thức được công tác Đảng, chính trị đóng vai trò rất quan trọng, tập hợp sức mạnh, đoàn kết thống nhất trên mục tiêu chung, nhiệm vụ chung góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ. Đảng ủy xác định để làm tốt công tác chính trị tư tưởng cần đẩy mạnh thực hiện tốt dân chủ trong toàn ĐHQGHN. Mở rộng dân chủ, lắng nghe ý kiến của đông đảo đội ngũ cán bộ, đảng viên đã được thể hiện bằng hệ thống văn bản mới trong từng lĩnh vực. Mỗi thành viên trong ĐHQGHN được tự do thảo luận dân chủ, sôi động đóng góp vào sự nghiệp chung của ĐHQGHN.

Một trong những bước ngoặt lớn đó là ĐHQG được luật hóa. Thầy có thể cho biết điều này tác động như thế nào đối

với chiến lược phát triển ĐHQGHN?

Luật hóa mô hình ĐHQG là điều kiện rất quan trọng. Lần đầu tiên ĐHQG được xác nhận bằng văn bản bằng luật cao nhất, tạo điều kiện để chúng ta ổn định và phát triển, đồng thời khẳng định vị trí, vai trò của ĐHQG trong hệ thống giáo dục đại học.

Trước đây cơ chế, chính sách về được ĐHQG được quy định bằng các văn bản dưới luật, vậy nên có nhiều ý kiến khác nhau tạo ra sự đồng thuận không cao, nguồn lực bị phân tán, gây tâm lý không ổn định trong đội ngũ cán bộ. Vì vậy việc luật hóa giúp ĐHQGHN được khẳng định, Nhà nước sẽ tăng cường tập trung nguồn lực đầu tư để ĐHQGHN sớm phát triển thành trung tâm đại học đào tạo, nghiên cứu khoa học chất lượng cao, trình độ cao, từng bước đạt trình độ tiên tiến của thế giới.

Thầy chia sẻ nhận định của mình về cơ

hội và thách thức với ĐHQGHN trong bối cảnh đổi mới sâu rộng nền giáo dục đại học để hội nhập, phát triển và nâng cao vị thế trong khu vực và quốc tế?

Cá nhân tôi đánh giá, trong bối cảnh đổi mới sâu rộng nền giáo dục đại học, để hội nhập phát triển, ĐHQGHN có nhiều cơ hội và nhiều thách thức trong kỷ nguyên mới 4.0.

ĐHQGHN luôn nhận được sự quan tâm, kỳ vọng lớn của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội, đây vừa là cơ hội vừa là thách thức cho sự phát triển của ĐHQGHN.

Nhu cầu nguồn nhân lực chất lượng cao ngày càng lớn, đây là cơ hội để ĐHQGHN đẩy mạnh đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng được nhu cầu thị trường lao động. ĐHQGHN là có lợi thế về đào tạo đại học, sau đại học chất lượng cao, nghiên cứu khoa

học, đặc biệt khoa học cơ bản dẫn đầu cả nước. Bởi vậy các kiến thức chuyên môn được đào tạo cơ bản, chuyên sâu và là cơ sở nền tảng để phát triển nguồn nhân lực.

ĐHQGHN có thế mạnh về các ngành, các lĩnh vực như: khoa học cơ bản, công nghệ thông tin, điện tử, công nghệ sinh học, trí tuệ nhân tạo... Đây là những lĩnh vực phục vụ đắc lực cho cuộc cách mạng 4.0. ĐHQGHN đang tích cực phấn đấu dạy học với khả năng tích hợp được nhiều kiến thức bằng phương pháp hiện đại. Chính vì vậy, chúng ta tự tin rằng hiện tại cũng như tương lai sinh viên sau khi tốt nghiệp đại học có nhiều cơ hội làm việc trong môi trường phát triển.

Đẩy mạnh nghiên cứu và chuyển giao khoa học công nghệ sẽ là yếu tố quan trọng hàng đầu để ĐHQGHN tiếp tục phát triển trong bối cảnh nền kinh

tế thị trường với sự cạnh tranh cao về chất lượng, đặc biệt là cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ 4 luôn đòi hỏi gia tăng những giá trị của khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo. Các hoạt động nâng cao chất lượng đào tạo phải gắn với nghiên cứu khoa học. ĐHQGHN cần có nhiều kết quả nghiên cứu, sản phẩm công nghệ chuyển giao phù hợp với thực tiễn. Nhằm mục đích đóng góp chung trong lĩnh vực khoa học công nghệ cho sự phát triển kinh tế nước nhà.

Cùng với đó hoạt động hợp tác phát triển cần được đẩy mạnh tăng cường. Hội nhập quốc tế tạo điều kiện để ĐHQGHN giao lưu học hỏi, chuyển giao kiến thức, nâng cao trình độ cho cán bộ, giảng viên, trao đổi nghiên cứu sinh, sinh viên giao lưu học tập kinh nghiệm tốt tiếp tục xây dựng ĐHQGHN ngang tầm quốc tế.

Thách thức với ĐHQGHN trong bối cảnh đổi mới sâu rộng nền giáo dục

đại học để hội nhập, phát triển và nâng cao vị thế trong khu vực và quốc tế cũng không hề nhỏ, chúng ta không phát triển thì sẽ tụt lại phía sau. Hiện tại những ngành học cơ bản không còn là sự ưu tiên lựa chọn của các học sinh, đầu vào thấp trong khi mục tiêu là đào tạo cao nên đó là thách thức cần giải quyết. Chủ trương là thu hút người tài vào các lĩnh vực của ĐHQGHN cần có các chính sách khuyến khích và thu hút hiệu quả. Cơ sở vật chất hiện tại không đáp ứng được nhu cầu ngày càng phát triển của ĐHQGHN. Xây dựng ĐHQGHN tại Hòa Lạc quá chậm là một thách thức rất lớn. Vì vậy, chúng ta cần đề nghị Nhà nước quan tâm, đầu tư, đẩy nhanh phát triển đô thị đại học ĐHQGHN tại Hòa Lạc, đồng thời nâng cấp cơ sở vật chất, kỹ thuật, phòng thí nghiệm hiện có.

Trân trọng cảm ơn Thầy!